

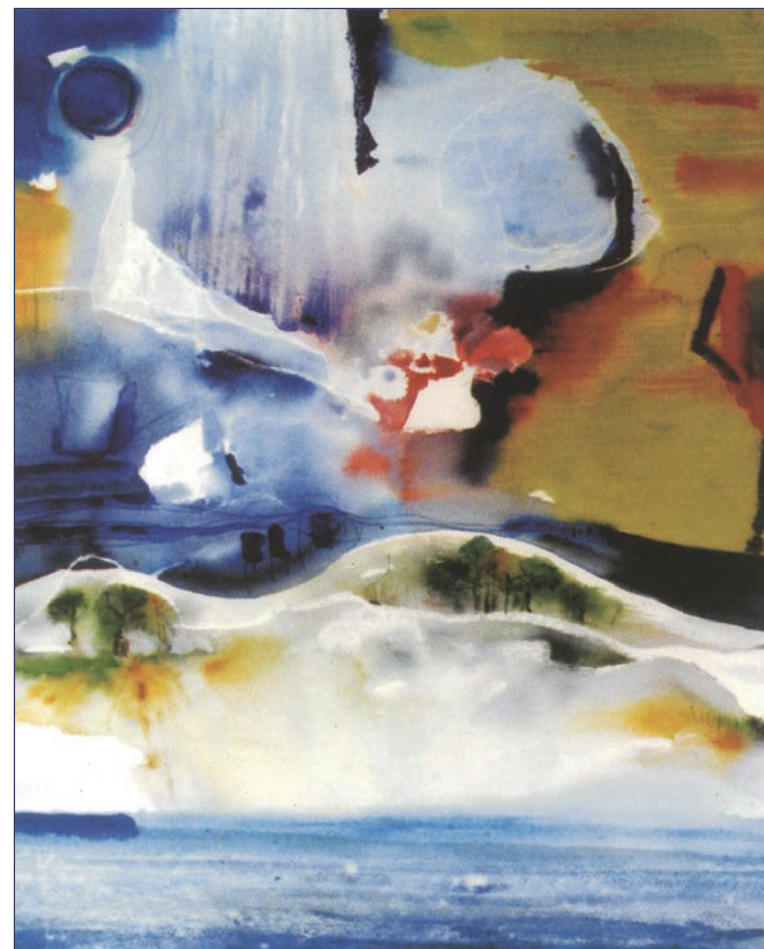
* * *

Какво ще си спомням за август, когато
се спусне нощта,
на прегоряла тревичка подпряна –
ослепели от слънце дървета или реката,
която без сили до бента от пръти е спряла?

Какво ще си спомня – момиче с лице обгоряло,
реката, която годините – тежки волове – изпиха,
или огнището, в което нажежавах до бяло
думите в работилницата за стихове?

Пречупване на светлината • Иван Груев

Иван Груев

Пречупване на светлината

избрани стихотворения

Издательство ДОМИНО

ИВАН ГРУЕВ

*ПРЕЧУПВАНЕ
НА СВЕТАЛИНАТА*

Избрани стихотворения

Издателство ДОМИНО
2011

* * *

Така, пред себе си...

Ив. Динков

Иван – на дядо ми съм кръстен.
Очи – кафяви. Среден ръст.
Останалото – според ръста –
със корени в тракийска пръст.

Нататък – българин – прилежен,
но по призвание – поет,
заклет във истината, нежен
като следа от капка мед.

Накрая – беден, тоест честен.
След всичко лошо – оптимист.
Животът ми, в две книги вместен,
прилича на разкъсан лист.

Със син и с внучка с мойто име,
все влюбен, може би щастлив,
със сто мечти – недостижими –
един от вас. Все още жив.

МЕЧТА

Създадох те от думите и онемях
от красотата ти, Мечта недостижима.
Ти беше истинска, но само в тях,
единствено във думите те има.

Ти бе Любов – без гордост и без поза,
душата ми, пречистена от болки и омраза...
И аз те сложих като златна роза
на дните си в пропуканата ваза.

И всичко покрай себе си забравил,
целувах твоето прозрачно наметало,
летях след теб в пространствата лилави,
където времето от край до край е спряло.

Но слаб е тук Духът – така и аз
греха на всички земни хора ще повторя
и в своя черен и самотен час
ще те убия – за да проговоря.

ПАГАНИНИ

Да бъде музика. Неземна.
Да те люлее като стрък.
Но колко сила е потребна
веднъж да дръпнеш този лък.

Да сътвориш от осем ноти
надежда, мрак и светлина,
да свириш нежно – тих и кротък –
и диво – като сатана.

Да стигнеш до върха, където
след тебе не е стъпвал друг,
и глас да чуеш от небето:
“Човеко, стига! Спри! Дотук!”

Дотук? А тъмната магия
да пари дългите ти пръсти
и вълците да спрат да вият,
а дяволът да се прекръсти.

Но щом със музика не можеш
една сълза да пресушиш,
на този връх като в подножие
цигулката си да строшиш.

* * *

От никого вече не искам да слушам
нито съвети, нито забрани –
светът е претъпкан направо до гуша
със санчопансовци и великани.

Дайте ми кранта, леген и шпага
и копие, дълго един живот –
на мен, изглежда, че ми приляга
да съм наследник на Дон Кихот.

С мелници вечно да се сражавам,
твоего име на щита си да нося,
да губя битки и до забрава
да любя грозни жени от Тобосо.

И когато минавам край вас такъв –
остарял, неизвестен, плешив и беден –
ще разберете, че можех да бъда пръв,
и ще се чудите защо съм последен.

* * *

Недовършени, недоживени,
непокорни на човека и Бога,
отиват си дните –
Смъртта ги прибира в своята черна кесия –
мои са, колкото имам – и да искам, не мога
дори един за някой близък приятел да скрия.

Аз цял се окъпах и в днешното мартенско утро,
но не успях докрая на нещо да се наситя.
Слънцето ми се хили със своята атомна мутра
и знам, че някой ден ще успее да ми извади очите.

Всичко иска човекът – тази космическа мравка –
и аз като другите своите строфи помъкнах
да ги продавам по поетичните лавки,
но кой днес купува съмнения, болки и мъка...

На опашката шумна в края смирено заставах,
дълго чаках реда си и своята лепта мизерна получих,
но когато се върнах, на прага ме чакаше мама,
взе от ръцете ми хляба
и го хвърли на гладното куче.

БЯЛАТА ЛЯСТОВИЦА

Пет по десет години вече я гоня –
под стрехи надничам, прескачам балкони,
въртя се във кръгове, вървя все по жиците –
навсякъде черни и шарени птици.

Пет по десет години вървя по следите й,
а край себе си виждам най-често врабците,
врабци – като думите – сиви, безлични –
затова отминавам със безразличие.

Хора ми казваха, че са я виждали
и аз отивах, но беше книжна,
беше измамна, бяло-фалшива –
пластмасова, гипсова, но никога жива.

Щастливци гнездото ми сочеха – вярвах,
но там пред мене излиташе гарван.
Измислица – може би, търся я още –
в реалното денем, а в стихове нощем.

Пет по десет години! – и как да го кажа –
липсва ми сила – да се откажа.
И тичам след нея, и все ми се струва:
щом аз съществувам, и тя съществува.

* * *

На Хр. Фотев

Аз зная, че напразно ще се питаш
защо пристъпих в твоя тъжен свят,
когато в Равадиново разплита
на стръкове април зеления си цвят.

А залезът почиваше приведен
на двора със почти разцъфнал плет...
Дойдох такъв – прегърбен, слаб и беден –
със две бутилки вино от мискет.

Дойдох на твоя бряг, а там растяха
тревни, солени думи и бръшлян,
скалисти ветрове до сутринта бучаха
в сърцето ми – черупка на рапан.

И слушах как се мятат тежки мълнии
в разкъсаната мрежа на вълните...
Когато си отивах, бяха пълни
и двете празни чаши на очите.

* * *

Хайде, нека се скрием
за малко в тълпата от себе си,
край празничните сергии –
светли квадрати на ребуси.

Да погледаме клоуна тъжен,
жената, с усмивка изкуствено сладка,
да се оставим да ни излъже
и да влезем в тясната шумна палатка.

Халва и смях да си купим,
да не бъдем за нищо виновни,
времето в нас да се счупи
като изпуснат часовник.

От светлини и бръчки насечени
да си тръгнем и да не спираме,
докато изпием на юлската вечер
тъмната липова бира.

* * *

Аз сам измислих участта да се сражавам
със себе си по бялото поле на листа
и като нестинар да ходя по жаравата
на всеки стар въпрос и всяка нова истина.

Не бих могъл да кажа какво до днес спечелих
и докога парчета от мъката си ще продавам...
От пазвите на идващите есенни недели
кафявото зърно на любовта ни се подава.

И пак ще тръгна в някой понеделник
по тънкия конец, със който с теб съм свързан,
но само за минутка пред мене ще се мерне
красивият ти профил и ще изчезне бързо.

Едва сега разбирам, че глупави и смешни
са моите победи по книжните полета,
че без да се усетя, съм преживял погрешно
живота си, затворен в сто куцащи куплета.

СЕДМИЦА

Седем дни, седем нощи – кръговрат на луната,
която със жълта насмешка ни гледа от горе.
Отвън понеделник носи с южния вятър
песен на първите птици под моя прозорец.

Изглежда, че в теб съм се влюбил във вторник,
та всичко в живота ми тръгна накриво,
но вече е сряда и ние, покорни
на участта си, почти сме щастливи.

Каквото направя, ще бъде в четвъртък,
задъхвам се, падам, но трябва да бъде превзета
проклетата стръмна пътека, че мъртъв
ще ме намерят внезапно на черния петък.

В събота ще се откъсна от всяка раздяла,
ще облека новите дрехи и ще ида на гости,
а във неделя ще те намеря, любов закъсняла,
и всичко ще ни изглежда закономерно и просто.

ЛАЗАР

Нека всички сърца и камбани до болка да бият,
нека слабите с удар последен се пръснат,
в полунощ върху гроба ми месецът ножа си крив ще забие
и като моя страшен побратим и аз ще възкръсна.

От къща на къща ще тръгна и всички познати страхливо
там, зад завесите скрити, ще чакат дано ги отмина,
но аз ще разбия вратите на всички, които са живи
и тъмна ще бъде нощта, а високосна – годината.

Ще идем при Яна, ще идем при нашата Хубава Яна,
тя хляб ще омеси, а чашите с вино и с кръв ще са пълни,
тогава ще вдигна наздравица и ще подхвана
моята песен, която пои като дъжд и гърми като мълния.

Всички ще пеят, а аз ще докосна със пръста си
челата им потни на моите братя и тихо, без злоба,
когато пропеят петлите, ще вдигна от тъгла кръста си
и мълчалив ще си ида – да легна завинаги в гроба.

НА СЕЛО

Влязох бавно във двора, а след мене вратата
промърмори сърдито с гласа си ръждясал,
под черницата като котка се протягаше лятото,
а в окоето му светеше кръгъл слънчев отблясък.

Чаках рижото куче с радостен лай да дотича,
да ме близне с език и със лапи на мойто коляно
да ме гладя, както само кучето може, в очите,
но кой ще ми върне сега преживяното...

Сивата къща беше прогнила и стара
и очи на слепец бяха прозорците празни и счупени.
Аз ли съм, Боже, момчето, което по хълма подкара
младото стадо на дните си, а виеше в селото кучето?

Виеше то на раздяла и смърт, но затичан
аз не го чувах – в ушите ми първите песни звъняха...
После нещастно се влюбвах, понякога бях и обичан
и със щурците живях на мечтите под синята стряха...

Откъдето е тръгнал, човекът накрая се връща –
като престъпник – и вратата сега ме проклина...
Щом прекрачих навътре, от старата къща
една черна лисица излезе и зловещо през мене премина.

АВГУСТ

Сезон на светлина и зрялост,
на плодове и на рояци пчелни...
Тече животът – заблестяло
брашно от слънчевата мелница.

За равносметка още рано е,
а за начало – твърде късно...
Под гроздовете кехлибарени
от мед пчелите ще се пръснат.

И с тяхната прозрачна свита
минавам август като било...
В ръката ми сладни забито
мъхнато връхче – пчелно жило.

* * *

Ей там, под къдравата сянка на лозите
догаря лятото във капка гроздов сок,
в хралупата на бряста се вмъкнаха осите,
като изсъхнал клон заспа свирецът смок.

А слънцето увисна – гигантски златен паяк –
и залюля земята весела и грешна,
а аз по пътищата търся началото и края
на своя къс живот и любовта човешка.

Рояк горещи дни – осите се разбягаха,
а гроздовата капка в пръстта потъна бързо...
От клоните на бряста отсякох си тояга
и смока за колан на кръста си завързах.

БАЛАДА ЗА ЩУРЕЦ

Тъй, както винаги до днес,
в тревите сред полята
живеел някакъв щурец
със сивите си братя.

Той бил съвсем обикновен,
а песните – известни,
но във един прекрасен ден
се променило нещо.

Незнайно е какво и как
намерил е или изгубил,
но просто до небето чак
щурецът бил се влюбил.

И свирел той – във пек и зной –
любовни серенади
и вече нямал миг покой –
бил най-щастлив и страдал.

И неговият глас звучал
най-нежно и над всички.
Със братята си пак живял
един щурец различен.

* * *

*Ако си спомняте за мен, спокойно може да броите
човеците с един по-малко, щурците – повече с един.
Ив. Николов*

Във края на угасващ юлски ден
внезапни спомени отнякъде се връщат
и всеки носи стихове от мен,
с които си строиш невидимата къща.

Стените се събаряха понякога, отново
до облака ги вдигах – на бурята гнездото,
в началото, в средата и в края беше Слово,
което тътнеше на глухия в ухото.

А щом потъна в някой залез син,
не ме търсете на щурците в хора –
ще бъдат те по-малко със един,
с един по-малко – влюбените хора.

* * *

По пътеките на галактични мравки
слиза моята душа след дълго скитане
със едно букетче незабравки
от поляните между звездите.

Слиза със прокъсани сандали
и сама на себе си говори,
а планетите – космическите крави –
лягат във небесните обори.

Връща се в заспалото ми тяло
моята душа – на пръсти,
сваля тихо дрехата си бяла
и навлича дрипите си мръсни.

И е странна всяка сутрин вкъщи –
с радиото, масата и чая.
Не ме питай откъде се връщам –
няма да ти кажа... и не зная.

* * *

Роден свободен, като роб живях –
на своите пороци и чуждите претенции.
Превит на две безпаметно вървях
езика си прехапал – да не хленча.

И се въртя във кръг – от петдесет години –
в изкуствени пустини, без някога да мога
да видя Гетсиманската градина –
като мираж поне и като знак от Бога.

И гвоздеите във душата ми ръждясаха.
Хронични навици са болките ми скрити.
Но моите орисници до днес над мен кръжаха
и със крилата си прогонваха злините.

И още ще ме пазят, дори да ги разсърдя –
тъй както майката се грижи за детето –
до оня ден, когато думите се сбъдват
и кръстовете ще летят в небето.

* * *

По кръчмите животът ми премина –
дух на пияница ли в мене беше влязъл?
Душата ми, подгизнала от вино,
не някой друг, а себе си намрази.

Като помисля – колко празни дни!
Въртяха ме във кръг като безумен...
И сякаш че се гледах отстрани
как под диктовка пиша чужди думи.

Как някой безотказно ме премества
по белите и черните квадрати
в живота ми – задача неизвестна –
понявга враг, понякога приятел.

И досега не знам защо съм тук.
Защо във този свят съм се пренесъл.
Като се гледам отстрани, изглеждам друг –
защото аз съм по-добър и весел.

* * *

Задухаха безплодни ветрове,
отварят се завехналите рани
и черни птици с черни гласове
крещят в пролуките на паметта ми.

И стъпките ми по корем са влачат
по гърбиците на последната пустиня –
със пясъчни звезди ще ме затрупа здрачът,
преди и половината да мина.

Разбрах, че всичките миражи са измама,
и с безразличие се спирам покрай тях,
а истински оазис за душата няма –
да я измия от натрупания грях.

И нежната девойка – Самотата –
копае пясъка с последна сила,
за да зарови нейде вдън земята
изчадията в мен, които е родила.

* * *

И заслепен – вървах след Красотата,
потъвах в нея и обичах, страдах,
докато покрай мене чудесата
започнаха сами да се разпадат.

Изгубвах се. Гледах ги учуден
едно след друго как ме изоставят.
Като насън. А всъщност бях ли буден,
щом не успях нищо да направя?

И всичко стана най-обикновено –
цветя и чувства, залези и вещи –
и аз разбрах, че е загубена за мене
вълшебната душа на всяко нещо.

От кал направен и от кал изкалян,
не различавам вече грозно и красиво,
останал сам сред този свят – реален
и боядисан от декември в сиво.

* * *

Илюзиите свършват като вино.
Заблудите след време чак болят.
Аз бях щастлив, докато бях невинен
за тъжната гримаса на света.

Но сипах в улея последното си жито
и в шепата си сбрах брашното бяло,
а пак от воденицата долита
гласът на счупеното кречетало.

Животът – подареното страдание –
блести с цвета на есенните листи...
След толкова постигнати желания
възможно ли е още да сме чисти?

Сред тишината на забравените клетви,
пред Истината – таз вълчица гладна,
с крилата си, във храстите заплетени –
нима сме само ангели пропаднали?

И колко са щастливите – невинни
за тъжната гримаса на света?
Илюзиите свършват – като вино.
Заблудите след време чак болят.

* * *

Изгонени ангели, ангели без крила...
Господи, за какво ме наказва?
Цял живот съм вървял през мъгла –
не можах да летя, поне не лазя.

Не се научих да паля свещи
дори на Любовта пред олтара.
Ако съм имал в себе си нещо,
то е вече ненужно и старо.

Ослепях даже за Красотата,
какво е истина – вече не зная...
Господи, когато ми върнеш крилата,
ще мета с тях праха на рая.

* * *

Само пред вратата на Смъртта
нещо може да се случи.
Гледам даже пролетта
с жълтите очи на тъжно куче.

Рибата с мълчание ме яхва,
шиба ме със перки похотливи...
Даже стиховете ми повяхват –
потъмняха цветните мотиви.

Времето със две стрелки ме реже
като с два наточени бръснача
и над мене падат – черни мрежи –
паешките пипала на здрача.

А като момче със светлина ме плиска
Ангелът над мен от Своя рай наведен...
Чакам вечерта, зад зъбите си стиснал
парче от дъха си – може би последен.

* * *

Все още криволичи моят път,
горчивите пространства ме пронизват,
жестоки плодове сред тях растат,
бездарни мисли мозъка изгризват.

Преминах ги от край до край – на кръст –
с търпението на двугърбата камила.
От кактус сок съм пил и яде пръст
Душата ми – детето на всемира.

По думите, затворени в куплети,
като по стълба се катерих с ярост,
но стигнало вратите на небето,
надолу падаше астралното ми тяло.

Отново във горчивите пространства,
в противния пейзаж, в порутената къща,
с омразното ми вече постоянство
от ангел във човек да се превръщам.

* * *

*Докато не си изплачеш земните очи,
ти няма дух да станеш.*

Вл. Ходасевич

Небето е подгизнало – изглежда е ваяло,
денят край мен е като мокър миг,
удавен в локвата – кафяво огледало,
размътено от вятъра или от детски вик.

Но моят свят не се побира в тази
печална локва, над която се навеждам –
избягала от корист, от завист и омрази,
във слънчевия диск душата се оглежда.

Прозряла своята безплатна същност,
лети над облаци, в пространства от лъчи,
но пак в калта край локвата се връща –
да си изплаче земните очи.

* * *

Розите на двора подивяха,
Зимата бодлите им изостри
и дрипите на Есента висяха
по иглите им до коледните пости.

Птици падат като буци лед –
от студа сърцата им се пръскат...
Птича песен – в кофите за смет.
Птичи полет – на асфалта мръсен.

Като тия птици – вкочанен –
спирам на живота си във края.
Колко рози подивяха в мен,
колко други стъпках, без да зная...

Вятърът и в тая черна нощ
над града размахва сребърни секири...
Масата, на нея – вино, хляб и нож –
като избора – живей или умирай.

* * *

*Желание за добро има у мене,
но да го върши не намирам сили.
Ап. Павел*

Пред себе си съм само грешен
и корени от радост няма в мене –
без корен радостта във хората расте,
а болката сближава – като погребение.

Каквото ми е дадено, без алчност съм го взел
и злобата не пузнах във сърцето,
но тя кръжи над мен като орел,
врълхиташ жертвата си право от небето.

И разгадавам двете вечни тайни –
Живот и Смърт – божествените мънии...
Душа, като си вечна и безкрайна,
как само със добро да те запълня?

* * *

Изгубил вече предните си зъби,
Духът ми дъвче спомени и случки,
като мечок след дъжд събира гъби,
лови мухи, самотен като куче.

Досаден като старците, мърмори
за болестите си, невидими и тежки,
като пияница по цели нощи спори
със себе си за миналите грешки.

Безрадостен като пресъхнал извор,
с погнуса от нахалните пигмеи,
изправя се пред стария си избор –
да се смири или да подивее.

И запокитил тежките си пранги,
излита в миг от земната хралупа
със гълъбите, тия сиви ангели,
в които светлината се пречупва.

* * *

Гробовете си мъртвите разравят
и като луковиците през март поникват...
Под маската от гипс душата се втвърдява
и с нищо не успява да привикне.

И като статуя сред зимен парк застанал,
обърнал гръб на шумните площади,
напрасно се опитвам да отгатна
защо човекът на земята страда.

Дали е нещо гордо или жалка
овца, затворена във земната кошара?
А Слънцето – небесната совалка –
над хълма на Аязмото догаря.

И вечерта повдига звездната си шнола,
разпуска си над сенките косите
и си захвърля дрехите на стола,
нетърпелива като Маргарита.

* * *

Светът е черно-бял, а цветовете –
красивите му дрехи – се променят,
тъй както свърши тоя синьо-летен
безумен празник, пълен със измени.

Светът е черно-бял: земята – черна,
а бели – костите и камъните в нея,
а ние все не можем да измерим
кръга, във който трябва да живеем.

Навън вали и щедрите олуци
по плочите небесната вода разливат –
ноември е, с познатите си звуци,
с еднаквите си цветове – във сиво.

Дъждът, проникнал в камъка, дълбае
във паметта му спомена си къс –
за този свят от черно и от бяло,
за всички нас – възкръсналата пръст.

* * *

Проклети дни. В ребрата се забиват –
оси, изпаднали във ярост.
Разтърсен от греха, светът се срива
и нищо не остава цяло.

И – риба в човката на чайка,
с откъсната глава – летя в небето.
Смъртта на всеки само е по мярка,
а неудобни – дрехите на битието.

Купувам със последните стотинки
тъга от магазинчето за спомени –
плик с избелели стари снимки,
прокъсани бележници, съдби поломени...

И вече не се питам сам
дали съм жалък, или просто смешен –
животът си отива – пропилян –
дано за моя син е по-успешен.

* * *

*Все в този град ще стигаш ти.
К. Кавафис*

Над мен във този град тежи проклятие,
отгатнато от стария мъдрец Кавафис.
По улиците му – асфалтови разпятия –
ме сочат с пръст критици и еснафи.

Безсъвестни крадци ми махат със насмешка,
бездарници с цинизъм издигат своя дом...
Дори ако човек на този свят е грешка,
би трябвало все пак да има малко срам.

А може би и аз съм точно същият –
прегърнал чашата и Музата си клета,
не ми омръзна в шут да се превръщам,
да съм атракция в среднощни кафенета.

А след това – безсилен да се гръмна,
подгонен с присмех от критици и кретени
и от сърцето си поведен, да осъмвам –
отчаян и пиан – по пътя за Хрищени.

* * *

Не мога да извървя пътя до себе си –
ни на отиване, нито на връщане...
Решавам се като объркан ребус.
Омръзнах си до повръщане.

Като глутница вълци след себе си тичам,
по цели нощи не мога да мигна,
захвърлих всичко, каквото обичам –
и пак не мога да се настигна.

Като змия пълзя по следите си,
търся се като рак в коренище...
За да се видя – извадих очите си.
И – какво мислите – нищо.

На един живот съм далече, изглежда.
Накрая – на гроба си ще отида,
с една последна надежда –
отстрани поне да се видя.

* * *

С пресметнати измами и съблазни
животът ми успя да ме контузи
и аз сега съм също като празна
бутилка с дъх на вкиснати илюзии.

С изхапани устни и с прах във очите
достигнах върха и видях светлината,
но ме боли от лъчите, забити
под счупените нокти на душата.

Над мене – синева, но аз не тръгвам.
Посоката – една, единствено нагоре.
И вече не могат да ме излъжат
пътните знаци и срещнати хора.

За всеки дълг напълно си платих
и нямам грехове, във мислите ми скрити,
че аз на всички вече ви простих,
дано и вий сами да си простите.

* * *

Я слушаю, как говорят молчанье
К. Балмонт

Като прокъсана и стара дреха
говорещи молци душата ми прояждат,
крадци на светлина очите ми отнеха
и дупките замазаха със сажди.

Зарових се в снега на зимния си сън
и нишките ми с този свят се късат,
а малките безсмислици отвън
избягаха с крачетата си къси.

Край мене Нищото разстила своя мрак,
сърцето пусна тъмните си щори –
под тежкия небесен похлупак
човекът с Бог не би могъл да спори.

Най-после тишина... Но в нея пак
на стиховете ехото се връща...
Дали съм гений, или пък глупак?...
Не е ли, впрочем, все едно и също?

* * *

И ето ме – застанал на чертата.
Над мен – небето, а под мен – пръстта.
Безсмислен съм – като Сизиф, когато
Скалата полети към пропастта.

Замръквам сам. Прегърнати в лехата,
лалетата догарят мълчаливо...
Всесилна, срещу тях върви тревата –
зеленият гробар на всичко живо.

С очи като луни, край мене се събират
души на ангели, които съм убил...
На двора пак, съвсем конкретен, спира –
след дългия си зимен път – април.

Отново същият – но сливата я няма...
Със птици и цветя – едни и същи...
Отвън старицата с бастуна – Мама –
затваря портата и бавно влиза въщи.

По-слаба от лале. Измъчена. Сърдита
на своя стар живот. Без капчица надежда.
И цяла нощ с безсъние разплита
на спомена прокъсаната прежда.

А там – на края на града – мълчи жената
със мраморната рамка на нежния портрет...
И само със привичен жест ръката
изписва може би последния си ред.

* * *

На Мама

Най-близки уж – така ще си отидем –
без да успеем малко да се разберем...
Седни на стола – искам да те видя.
Познаваш ли все още своя син у мен?

Седни до мене – остави сега
във гардероба погребалните си дрехи...
Виж колко старческа е твоята ръка
и колко много - моите неуспехи.

И не плачи. Ти много, много плака –
за дом, за мъж, за синове, за внуци...
И ето, пак сама във чужда къща чакаш
гласа на тежки есенни капчуци.

Докрай ще си останеш все такава –
единствена, а обич не се връща...
Не казвай нищо – аз не заслужавам.
Ти само ми прости. На брат ми – също.

* * *

В памет на Майка ми

Небето вдига черните си шлюзи,
нощта тече – навсякъде – и в нея
пропадат мислите – житейските илюзии,
които искат в мен да оживеят.

Свещта догаря в купата със жито,
издига към тавана тънък дим –
в ковчега Майка ми, от болките измита,
лежи красива като херувим.

Свещта догаря – пламъкът трепери...
Какво да кажа? Цял живот не мога.
Едва когато Себе си намери,
човекът вижда Майка си и Бога.

* * *

Събота е – денят на всичките мъртви,
трябва при Майка си днес да отида –
гробът ѝ сигурно вече е хлътнал,
пръст да му сложа, да го прелея с вино.

Свещ ще запаля и ще оставя
до главата ѝ кърпа и шепа бисквити.
Дано само и днес не забравя
гребен и фиби – да си среши косите.

Мама ще дойде, ще ме накара
да ѝ разказвам как са децата
и кротко накрая ще ми се скара,
че много пари съм дал за цветята.

Ще замълчи, когато попитам за нея –
дали е щастлива или и там е самичка...
И ще си иде, без пак да успея
да ѝ поискам прошка. За всичко.

* * *

Светът и аз – какъв абсурд!
Никога не бихме се разбрали.
Той – безскрупулен, жесток и груб,
аз – един палячо от парцали.

Спорът е обречен и отчаян,
но на помощ никого не викам –
знам, че ще ме смачка и накрая
в коша за боклук ще ме натика.

А когато мине вехтошарят,
може да ме вземе за подарък
на момче, в което се повтарям –
утрешен палячо, само че по-малък.

Със костюма от кариран плат,
пременен, изгладен и напудрен,
ще живея в друг абсурден свят,
аз самият – още по-абсурден.

* * *

*Живи още хотъ четвъртъ века,
все будет так – исхода нет.*

Ал. Блок

Аптеката, каналът и фенерът –
във всеки нов живот ще се повтарят,
но днеска трябва аз да ги намеря
зад ледения ръб на тротоара.

Фенерът – жълт, мъждукащ по мъртвешки,
един самотен лъч във тъмнината
и слаб – като душата ми човешка,
която се препъва по земята.

Аптеката – с една змия отгоре,
увита покрай чашата горчива,
за да ни каже сякаш, че отрова
ще прием тук, докато бъдем живи.

А покрай тях – един и същ – каналът,
пак безразличен, черен и жесток,
единствен изход, който ни остава,
дори за гений като Александър Блок.

* * *

*Он проклял мир и, вечно одинок,
замкнул в душе глубокие печали.*

К. Балмонт

Заклучвах във душата си дълбоките печали,
преди най-острата от тях да ме рани,
и тръгнах със монашески сандали
на пътешествия в измислени страни.

По пътя срещях великани и джуджета,
принцеси се превръщаха във жаби
и гледах как превива гръб Поета,
когато му посягаха на хляба.

Издигах кули от мечти и строфи
и вътре Самотата си затварях,
но тя, обула старите пантофи,
не спря със призрци да разговаря.

Тогава се отключвах за тъмните печали –
без тях животът ми напразно би преминал.
В мен тежки думи са се насъбрали,
но този свят до днес не съм проклинал.

ЛУНЕН ЛЪЧ

В стомаха ми – киселини и злъч.
Преди разсъмване ме будят.
В прозореца ми – лунен лъч –
едно вселенско малко чудо.

Защо си тук, небесен стрък?
Към рая пак ли ще ме водиш?
Луната е сварен жълтък.
Или космически зародиш?

В такава нощ не ми се спи
и чак до края й ще слушам
една касета на Ерик Сати –
“Мелодия със формата на круша”.

И ще изкарам някак този ден.
Ще се напия и ще бъда весел.
А ако дойдеш през нощта при мен,
кълна се, че със теб ще се обеса.

* * *

И аз ще мина своя тъмен праг,
настане ли уреченото време –
с приятел ли ще тръгна, или враг,
обвит в мъгла, ще дойде да ме вземе?

На масата едно самотно цвете
ще рони листите си резедави,
отвън ще тропа вятърът, бюфета
ще скърца със прогнилите си стави...

Животът ще върви по своите коловози,
разкаляни от подлост и измами
и ще цъфтят нетърпеливи рози,
безчувствени към всички земни драми.

Ще стигна по пътеките си сини
до моя дом, в познатата ми стая,
а вие тук ще бъдете невинни
едва когато аз ви оправдая.

ПРОКЪЛНАТИЯТ ДЕМОН

След Бог и хората ме прокълнаха,
а Сатаната с ярост от ада ме изгони,
останах сам и в мрака полетях, а
там няма време и сезони.

Безкраен мрак и пустота, в която
дори чудовище бих искал за приятел.
И сам проклех света, и си приех съдбата,
и себе си превърнах във разпятие.

Тогава почнах да строя вселени –
от моите илюзии, надежди и стремежи –
и Времето започна да тече през мене,
началото и края на нещо да бележи.

И сътвореното започнах да обичам,
и светлина видях над мен да пада...
И вместо демон, станах бог на всичко,
което сам от себе си създадох.

ПОБЕДЕНИЯТ ДЕМОН

Не ми подхожда да съм победен –
размазан, жалък и в калта натикан –
и силите, които бушуваха у мен,
сега ги няма, а без тях съм никой.

И профилът ми, остър като нож,
неуловимо се закръгля, и привиквам,
и ставам всеки ден по-малко лош –
остава ореол да ми поникне.

Не ми подхожда. Господи, защо
отнемаш и последната ми гордост?!
Превръщам се във птица, във стрък или в листо,
в които няма нито капка подлост.

След толкова години, прекарани във мрак,
как светлината Ти в очите ми ще грее?
Отне ми, Господи, омразата, но как
сред демоните на земята ще живея?

КЛОУНЪТ

Устата му е до ушите. И за всичко
намира отговор, но нищо не постига.
Такъв е Клоунът – завършен като личност.
Оркестърът е туш. Прожекторът примига.

Той сам си е избрал съдба такава –
ако не бъде крал, да стане шут.
Аплодисментите го вдъхновяват.
Не се съмнявам вече, че е луд.

От схватките накрая все излиза
пребит или измамен, но не спира.
Направо е претъпкан с оптимизъм.
Започвам да си мисля, че ме имитира.

Оправя маската си и изглежда бодър,
но е изгубил и последната си сила –
залита по арената, но гордо –
като пияница – отказва всяка милост.

Дори когато го ударят през очите,
измисля нови номера и продължава.
Накрая си отива като победител.
Сега съм сигурен, че ми се подиграва.

ГЕРАН

Водата ни остави и избяга,
потъна вдън земя, под пясъка се сгуши...
Дори на дъното пресъхна вече влагата
и изворът сега е част от сушата...

Наоколо е юли – със стърнищата,
небръснатите бузи на земята,
която заприлича на огнище,
опърлило на вятъра крилата.

Изпръхнало и слънчогледово, полето
събира залеза във жълти снопи,
а геранилото подкарва по небето
стадата на космически циклопи.

Водата ни остави. Прокле ни и избяга.
Под залеза се скри и диша през тръстиките.
Тревата по очи на хълма ляга
и няма смисъл даже да извикаш.

* * *

По клоните на есента
нависнаха мъхнати дюли,
отлитат птичите рояци
по своите посоки южни,
завързан в тежък житен сноп
под стряхата почива юли,
на всекиго от нас оставил
зърна потребни и ненужни.

А гроздето, обрано вече,
вещае песен и наслада
и аз към кипналите бъчви
вървя по сладките му дири,
вървя по този кръг затворен
и дюли на земята падат,
а косът, кацнал на лозата,
след мен като разбойник свири.

* * *

Денят е дълъг две стихотворения –
за Любовта и за Надеждата, сестрите
на всичките поети, две видения,
които нощем слизат от звездите.

Облечени в ефирните си рокли,
те чукат с лунни пръсти по вратите,
а после се отдалечават в мрака –
залостени отвътре са душите.

Отровен от проблеми и цигари,
през тънките пердета зад статива
и тази нощ видях, че се отваря
прозорецът, когато си отиваха.

И Любовта, свенливата и нежната
Любов, стои под уличен фенер,
с едната си ръка прегърнала Надеждата –
сънят на будните, според Волтер.

ЛЕБЕДЪТ

Изящен беше лебедът и черен,
издаващ крясъци в крайбрежната тръстика.
Той като всички лебеди бе верен
и своята любима не спираше да вика.

Зовеше я, зовеше я, зовеше,
но тя не идваше – навярно беше мъртва,
а той размахваше крила, но там стоеше
от изгрева на слънцето до мръкнало.

Не помня колко дни и колко нощи
пя лебедът в тръстиките и плака,
но тъжния му глас дочувам още
и знам, че птицата си не дочака.

Така сега в крайбрежната тръстика
два черни лебеда по-малко има –
зад облаците моят лебед вика
и търси сянката на своята любима.

ИМАНЯРИ

Копяхме дълбоко и стискахме зъбите здраво,
че от дума гърнето потъвало, казват.
Строшихме мотиките и започнахме с нокти тогава
да ровим земята, но празна бе нейната пазва.

Копяхме дълбоко, а вятърът блъскаше
фенера на бряста – душа на невинно обесен,
и скачахме в ямата, когато измамен и лъскав
на дъното светваше захвърлен от бурята кестен.

Дочувахме с ужас смеха на косматия дявол
и яростно звънваше в камък лопата,
езикът изскачаше и под словесната плява
в земята пропадеше прокълнатото злато.

Излязоха слабите горе, но силните още копаят,
макар че разбраха – надолу е пясък и кремък...
И в празната дупка иманярите търсят докрая,
щом фенерът мъждука сред вечното време.

* * *

*Чуваш ли, Иване, откъсни ги
тия твои пръсти, но свири.
Ив. Динков*

Бедни сме, знаем го. Отдавна не страдаме.
Иване, откъснах си всичките пръсти.
Две очи за света ми останаха
и вече не мога дори да се кръстя.

Дните – проблеми за оцеляване,
в нощите – думи – отлитащи мигове,
които до пръсване пак нагнетяват
в мозъка чувства и стихове.

Аз и народът сме нещо различно.
Не е абсурдно или пък драма.
Ние сме просто народ от личности
и на земята друг такъв няма.

Защо да се лъжем, че се спасяваме,
когато целта е да се погубим?
Такива си бяхме, такива оставаме –
по-силно да мразим, отколкото любим.

ИВАНОВДЕН

Вратата ли изскърца тъй зловещо,
или за ласка прилепи се молят?...
През стаята за миг премина Нещо
и седна срещу мен на стола.

Какво си – котка, спомен, предсказание?...
Лоза ли си, или надгробен чим?...
От своето отвъдно разстояние
мълчи насреща ми, направено от дим.

Махни се – виждаш, че празнувам!
Не помня никого и никого не чакам.
Аз тази нощ не виждам и не чувам,
затиснат от копитото на мрака.

Каквото и да си, не искам да те знам –
върви и не прекрачвай вече прага,
иди, където беше, и оттам
кажи: “Свети Иван да му помага!”

19 ФЕВРУАРИ

*Вихрове гонят тръне в полето
Хр. Ботев*

Виелица. Кучешки студ. Озъбен.
Ще ме изгризе до кокал...
Вдигам яката настръхнал и зъл –
наоколо – град без посока.

Снежинки-бръсначи. Направо са бесни.
Вятър – от брадва по-остър.
В една такава нощ са обесили
най-българския от българските апостоли.

А там – зад прозореца – топла ракия,
сенки, надвесени над тлъсти пържоли...
И крясък ме блъсва: „Градил Илия...” –
носи се химнът на всички доволни.

В кристалните чаши тъмно се плиска,
съсирена вече, кръв вместо вино,
животът наоколо – пълен с огризки,
останали тука от петстотин години.

Вълча виелица – къде ме довлече...
С глава и с юмруци блъскам вратата...
Не искам да имам такава вечер!
А вятърът гони тръни в душата.

ПЪТЯТ

Ей тоя – черния, напукания, прашния,
на детството и на рода ми пътят –
е моят път и птиците сегашни
край него още пилците си мътят.

Ей тоя – тесния, коларския и стръмния,
извит между върбите и ливадите –
по който тръгваха орачите на съмване,
а вечер тихо слизаха баладите.

Ей тоя – страшния, забития в гората,
със дъбове – за бесене – и брястове –
пресича пак от край до край душата ми –
момче, което няма да порасне.

Ей тоя – сред копривата и храстите,
оран и заличаван от тревите –
със вечните следи от смърт и щастие,
оставени от рог и от копита.

ТРАКИЯ

Ех ти, моя равнина кафява,
моя люлка, песен и пътека,
искам да останеш все такава –
черноземна, тръпнеща и мека.

Искам в тебе – мургава и лятна –
пак да тичам, обгорял и весел,
вечер със звезди да ме намяташ,
сутрин да ме будиш с птича песен.

Вятърът на много върхове ме брули,
морска сол по кожата ми лепна,
но тревите ти единствено са чули
думите, които днес отново шепна.

Ех ти, моя равнина кафява,
спряла покрай Тунджа хълмите си леки,
благодарявам те да бъдеш все такава –
пълна с птици, песни и пътеки.

ГОРЧИВАТА ЧАША

Остави Ангелът горчивата ми чаша
на камъка и отлетя в безкрая,
а аз останах сам пред моя страшен
последен час – объркан и отчаян.

Не можех да поискам и защо ли
ще каже Господ тя да ме отмине –
нали дори Христос Му се е молил,
но трябваше докрай да я изпие.

Тополите в градината мълчаха
и пръскаха прозрачен пух със шепи,
и сенки под дърветата сновяха,
безплътни и реални до нелепост.

Дочух в нощта камбаната да бие
и този звън разтърсваше земята...
И вдигнах чашата си, за да я изпия,
когато Юда ме целуна по устата.

ЛАБИРИНТЪТ

Преплитаха се пътища без изход
из лабиринта, в който още скитам,
и Минотавърта видях отблизо
да рови със рогата си в душите.

Разкъсваше и тъпчеше с копита
стремежи, цели, пориви, изкуство...
Уплашен бягах, без да се запитам
как ще живея без душа и чувства.

Загубих се, а сребърната нишка
на любовта внезапно се прекъсна.
Дори завръщането е съвсем излишно,
когато и за връщане е късно.

И жеравите тайните си ритуали
изпълниха със танц и вече ниско
летят над пътища и магистрали
на лабиринта, който е с единствен изход.

МИДА С ПЕСЪЧИНКИ

Безбройни песъчинки през мидата минават,
но само някоя на бисер в нея става,
измъчва я, боли я, забива се във нея
и тази мида вече със болката живее.

Защо сред милионите се случва точно тази
едничка мида бисер във себе си да пази?
Обича ли я Бог, или пък я наказва?
Какво чрез тази мида на нас самите казва?

Че от живота само черупката остава?
Не всяка болка във бисер се втвърдява.
Че трудна е съдбата, когато е красива?
И нови песъчинки в душата се забиват.

ПОЕЗИЯ

Влюбих се в нея, а тя ме докара
до лудост и пълна амнезия,
а още не съм й намерил дамара
на старата дама Поезия.

Прекрасната вещица! Така ме омая,
че си загубих ума и езика...
С нокът ме перна и ме запрати в безкрая –
в ушите на глухи да викам.

След толкова идоли ме накара да лазя,
че коленете ми са охлузени,
но нито една не успях да намразя
от кордебалета на нейните музи.

Слушам гласа ѝ прехласнат,
а той е пълен с насмешка...
В живота понякога търсех и щастие –
но това е съвсем по човешки.

* * *

*По пътя към Голгота
всеки има нужда от киренеи.*

Сякаш съм роден във Киренея –
само чужди кръстове съм носил.
Сянката ми вместо мен живее
и задава на пръстта въпроси.

Тръгвах с някого и тъй вървах с години,
знаех – болката не се разделя,
но вода му давах и берях малини,
за да бъде сладка тъжната неделя.

Всяка чужда мъка ме привлича,
старата остава, идва нова –
без да се усетя, заприличах
на пчела, събираща отрова.

Накъдето и да съм отивал,
пътят ми до днес не беше пуст,
а на връщане от малката ми нива
някой ден ще срещна и Исус.

* * *

Аз исках във душите ви корави
да хвърля въгленче, за да ви разтревожи,
а не да къртя камъче от славата
и върху пръстена си да го сложа.

На мен и два живота ще ми бъдат къси
като ръкавите на палтото износено,
а още като юноша захвърлям зад гърба си
години и минути високосни.

Макар че често се катери на кокили,
човек не може да надмине ръста си,
но помни камъка, под който се е свила
змията, дето в лицемер го е покръстила.

Не мисля, че е нужно още да говоря –
от думите едва ли светци ще станат лошите –
аз просто върша работата си, докато от умора
заспивам свит в обувките на нощите.

* * *

Хиляди пъти бих се влюбил във тебе,
във всяка твоя усмивка и дума
и благославям печалния жребий
да те обичам до смърт и безумие.

Аз ще те търся и ще те викам,
ще те намирам и ще те губя...
Хиляди пъти бих те обикнал,
веднъж не мога да те разлюбя.

* * *

Дали разсъмна вѣн, или снегът
осъди тази нощ да бѣде бяла?
Сълзи на ангели, снежинките ваят,
понесени от вятър карнавален.

Не гледай тъмния прозорец и не питай
защо надничат призраци – не зная.
Душите ни – две нежни сенки – скитат
из белите пространства на безкрая.

Безсъние от музика... И пустота в очите...
Снегът навѣн е тих и непосилен –
сълзи на тъжни ангели, които
до края на нощта ще ни закрилят.

* * *

*Ах, как много на свете кошек...
С. Есенин*

Колко много котки... И така се любят,
че луната пада в тъмните черници.
На Есенин ли, или на мен се чудиш –
котките са улични царици.

Грациозни, диви, мъркащи и плахи –
зениците им във мрачината светят...
Има нещо общо сякаш между тях и
жадните души на странните поети.

Знам, че ставам смешен... Е, добре тогава,
ти ела до мене – тази нощ е наша,
разпусни косите си и седни отляво –
до сърцето ми – като пред празна чаша.

Ще си спомним всичко и ще ни е мъчно,
че дори така сме разделени...
А до сутринта като във димна кръчма
ще гуляй в душата ми Есенин.

* * *

Тя дойде като дъжд. Заваля върху мене.
Аз подгизнах от нея до кости.
Омагьоса ме в хищник и в цвят на растение,
който само пчелите докосват.

После тя стана, безразлична и гола,
като зъб ме извади, без упойка и думи,
и облече живота си, метнат на стола,
аз лежах заразен от любовната чума.

Само пръста си мръдна и за миг сгромоляса
всичко, което с години изграждах,
в съсипни го превърна, в купчина пепел и пясък,
и ме изтри от очите си като лепкава сажда.

Усмихна се леко и си среса косата.
Като статуя беше – без възторг, без досада.
После си тръгна, аз затръшнах вратата –
като гръм след пороя. И потекоха вади.

* * *

По навик стар един без друг живеем
като във омагьосана страна
и в кладенеца на деня сребрее
последната му кофа светлина.

Не знам дали обичам, или страдам,
дали за мен си близка или чужда –
приличам на листо, което пада
без суета – от всичко най-ненужна.

И пълен с безразличие и скука,
пак този ден далеч от теб премина,
и спря със мен под някакъв мъждукащ
фенер във станционната градина.

Живота си отдавна не пресмятам –
каквото още трябва, ще се случи.
Подире ми се влачи Самотата –
окъсана и вярна като куче.

* * *

Докосвам те единствено със устни,
по болката разбирам, че те има –
когато си със мен, когато ме напуснеш
през някой тъжен ден в една безкрайна зима.

Като слепец със пръсти те намирам
и ходя по чертите ти през дългите недели...
Понякога човек създава и кумири –
със някого тъгата да разделя.

Душата може и да те преболедува,
когато пак за самота ще е готова...
С ухо на твойта гръд сега аз чувам:
животът вика – да го сътворим отново.

Навън е вечер, вятърът бушува
и с нокти от сребро разкъсва мрака...
Гърдата ти в ръката ми сънува,
че кърми този свят със светлото си мляко.

* * *

Тя завърза синия си шал
и прекара пръсти през косата,
тръгна си, без да изпита жал,
не затръшна даже и вратата.

Все едно, че сянка се изниза,
все едно, че беше литнал гълъб...
И дочух, че стъпките ѝ слизат
от душата ми като по стълба.

Тръгна си без упреци и сълзи,
без да чака нещо, нищо не поиска...
И видях, че стъпките ѝ бързи
спряха до сладкарничката близка.

Все едно, че нищо не загуби.
Все едно, че вече бях умрял...
А от долу, още в мене влюбен,
ми помаха синият ѝ шал.

* * *

През дъжда – с един реквизитен чадър,
с една илюзия в четвъртата чакра...
Исках да бъда със всички добър,
а като в пропаст пропадам в мрака.

И кой съм аз – неразрешим въпрос:
дете, което утре ще проходи,
разбойникът отляво на Христос
или войникът, който Го прободете?

Исках да бъда щастлив и добър,
а зъл и изкалян в нощта пропадам...
До мене – с един реквизитен чадър –
върви Любовта ми, с парфюм от ада.

СВАТБЕНО

Без тържества и попове се оженихме вчера.
Слънцето, което залязваше, ни беше свидетел.
Ти ми каза, че най-после си ме намерила,
аз те целунах по рамото и то засвети.

Нямахме пръстени – да не стягаме с обръчи
своите пориви или грешните си желання,
не се заклехме докрая да се обичаме –
отдавна не вярваме на обещания.

Пихме на пейката бира, а в залеза
сенки на птици се гонеха и се преплитаха,
мълчаливо ги гледахме, а после ти каза,
че своята сватба празнуват със тях душите ни.

Тръгнахме бавно край прашните летни дървета,
вместо букети липови клонки накърших –
за сватбеното ни пътешествие – това, което
някога, след раздялата ни, ще свърши.

ВЕЩИЦАТА

Тя взе метлата и я яхна,
прозорецът със трясък се разтвори,
а само преди час със нея бяхме
най-близки и със обич си говорихме.

Навън бе мрачно, бурята набъбна
и мълнии по покривите падаха,
тя излетя и като сън се сбъдна
предчувствието, че ще видя ада.

Издигна се, направи кръг над блока,
обърна се и с крясъци размаха
разкъсаната си басмена рокля
и прилепи след нея полетяха.

Дъждът затропа черно по стъклата
и гарван някъде със мокър глас изграка...
Останала сама – за кой ли път – душата
се сви на стълбите и дълго гледа в мрака.

* * *

Заддушна нощ в прегръдката на юли –
като в утробата на рибата на Йона...
Сълзи текат по бледите ти скули –
приличаш на разплакана икона.

Защо животът ни измами? – питаш.
С какви ли грехове сме разгневили Бога?
Една след друга гаснеха звездите
през тази нощ – с една луна двурога.

Къде избяга щастието? – питаш.
Така ли ще е отсега нататък?...
Недей – ще те погала по косите
и ще те полюлея на луната.

Но облак ли я скри? Къде изчезна?
И пак сме сякаш в рибата на Йона –
изгубени в нощта безлунна и беззвездна –
разлюбен мъж прегърнал разплакана икона.

* * *

Коя бе ти, когато те намерих,
защо си тръгваш днес – дори не питам –
раздели, срещи, обич, изневери –
какво в живота си не съм изпитал?

Аз имам свои върхове и дълги
пустини , през които съм преминал,
погребани мечти, неизплатени дългове,
щастливи и пропаднали години.

И тоя сън: пред мене тъмно светят
очите ти, вселената побрала,
и тръпнат разцъфтелите дървета,
обули сенките си – пролетни сандали.

А от върха на своето дърво
един безсънен бухал се обажда –
да ни напомни: “Злото е Добро,
измъчено до смърт от глад и жажда.”

* * *

*И то же в вас очарованье,
И та в душе моей любовь.
Ф. Тютчев*

А в нашата случайна среща
напразно търсих порив нов –
и в двама ни не трепна нещо
дори подобно на любов.

И сякаш, че не съм целувал
със страст най-тъмните очи...
Поглеждам те и ми се струва,
че ти за същото мълчиш.

Как Тютчев, Боже мой, е любил!
Или пък аз не съм поет,
щом съм забравил и загубил
това, в което бях заклет?

Или измамни и фалшиви
неща наричали сме страст?
Или пък вече не сме живи,
щом само пустота е в нас?

Стоим така – мълчим и пушим,
часът е дълъг и разплут –
в очите твои – равнодушие,
в сърцето ми – тъга и студ.

ПРИЧАСТИЕ

*Вземете, яжте, това е моето тяло.
Ев. от Матей*

Животът ми премина във неверие,
във празни тържества и суети
и ето днес – самотен – се намерих
пред Твоите отворени врати.

Прекрачих прага и пристъпих тихо,
да не смутя на мъртвите покоя,
когато своите съмнения и стихове
смирено слагам тук, пред аналоя.

На колене пред Твоето разпятие,
разбрах какво е грях, какво – нещастие,
и сам, сразен от земното проклятие,
помам с устни своето Причастие.

Както дете се учи да чете,
започвам да се уча да се моля...
Къде да търся думите? И те
ще могат ли душата да разголят?

Ще мога ли – един от всички гладни –
аз да проникна в Теб, а Ти - във мене,
както дъждът във пясъците жадни,
като живот, надежда и спасение.

ЙОВ

*Имаше на земята Уз
един човек на име Йов.
Йов, гл.1*

Ей тука, на бунището, покрит
с нещастия, проклятия и язви,
аз се превръщам във библейски мит
как вярата във Бога се опазва.

И няма съд за моята печал,
и няма лек за моето страдание...
Мъдрец е оня, който е разбрал:
светът е пълен с грях и наказание.

Отне ми Бог, каквото беше дал,
и Сатаната чакаше да го похуля,
но аз приемам земния си дял
с една едничка дума: „Алилуя!”

Във болката до дъно се оглежда
душата като във небесно огледало
и в мен почуква вечната надежда –
с тояжка на слепец или с клепало.

Ей тука, на бунището, сред нищетата
аз не смених с омраза моята любов
и не е мит, че още на земята
живей един човек на име Йов.

ЙОАН КРЪСТИТЕЛ

Две хиляди години ще са нужни
до вас да стигнат днешните ми думи...
Тече Йордан под наровете южни,
а в нея аз – един щастлив безумец.

Кръщавах ви. Във името на Бога.
Слепци прогледнаха и Го видяха.
Той идеше – спасение и огън –
и ангели невидимо кръжаха.

Нагази до колене във водата
и Сам ми заповяда да Го кръстя.
И аз видях как горе в небесата
Светият Дух ковеше вече кръста.

Тъмницата сега е мойта участ –
веригите на всяка страст са там.
Аз знам това, което ще се случи,
което няма да се сбъдне, знам.

Тече Йордан и няма да разплиска
водите си, а вий ще спите в мир
дори когато Ирод ще поиска
главата ми в един среднощен пир.

ЦВЕТНИЦА

Като свещи от Бога цветя разцъфтяха,
серафими преминаха по килима им рехав
и се спусна от хълма Исус, и постлаха
пътя Му хората с клонки и дрехи.

Протягаха пръсти – да Го докоснат,
слепи прогледнаха, глухи чува гласа Му,
и лежеше градът, сред порока си проснат,
а тълпата край Него крещеше “Осанна!”

В очите Му тъмно премина покруса
и Той към небето ръцете си вдигна,
и тръни усети в косата си руса,
и чуваше вече друг възглас: “Разпни го!”

После пристъпи и влезе във храма,
който Го чакаше – стар и порутен,
пълен с търговци, лъжи и измама,
а Страстната седмица започваше утре.

И плуваха бавно венчета зелени,
и тънка свещица на всяко гореше...
Съвсем без посока, едно спря пред мене,
но аз не го хванах. А твоето беше.

ФАРИСЕИТЕ

*Горко вам, книжници
и фарисеи лицемерци.
Ев. от Матей, гл. 23*

В началото не знаех, че са те,
и после дълго не ги разпознавах.
Доказвах, че две по две е пет,
и вземаха, без нищичко да дават.

Прикриваха лицата си със маски,
скверниха всичко с лицемерно слово,
душите им – паунови опашки –
като змии се пълнеха с отрова.

И светеха очите им фалшиво,
и хляба режеха със тъпото на ножа,
а ний пред тях стояхме мълчаливо,
уплашени за жалката си кожа.

Забравихме те, Господи! Замлъкна
камбаната в руините на храма,
нощта бе страх, а слънцето помръкна,
в решетъчни прозорци оковано.

Безлик, самотен и без страх от Бога –
тъй цял живот сред фарисеите живях
и затова сега се питам със тревога
дали и аз не съм един от тях.

ИУДА ОТ ИСКАРИОТ

*Тogaва Сатана влезе в него
Йоан, гл. 13*

Не Сатаната влезе в мен, Йоане,
направих своя избор сам –
каквото Бог е казал, то ще стане –
един ще има слава, а друг ще носи срам.

Защо би бил Исус Христос без мене,
без фарисеи, без Пилат, без всеки просяк жалък?
Самият Той, без жалост и съмнение,
с ръката си ми даде горчивия ми залък.

Един от нас бе длъжен да го вземе,
за да се сбъдне Божието чудо –
на всеки жив човек е отредено време,
до всеки жив Христос е Неговият Юда.

И аз го взех. Наместо теб. Или Матей и Петър.
Предадох Го, а Той се молеше горещо.
И адът влезе в мен. Изгуби се небето...
Чак името на моя град сега звучи зловещо.

Той можеше да се спаси – не го поиска –
изстрада Своята съдба до края,
а аз избирам клон, на който да увисна
с надеждата за прошка, не за рая.

Бе по-добре, Йоане, на земята
да няма хора с ужас във сърцето...
Щом мислиш, че във мен е влязъл Сатаната,
ела сега и ми сложи въжето.

РАЗПЕТИ ПЕТЪК

Хълмът е изгърбен и плешив –
тръните избягаха в полето...
На върха му кръстът е забит –
както Болката Човешка във небето.

Всеки миг е равен на столетие.
Всеки дъх – надежда изранена...
И попива гъбата с оцета
жаждата на цялата вселена.

И отеква остро в тишината
пукотът на скъсаните стави,
и внезапен мрак покри земята...
“Господи, защо ме изостави?!”

И завесата на храма се разкъса,
мъртвите излязоха от гроба,
и завинаги забит остана кръста
във плода на земната утроба.

ЙОНА

*И Господ заповяда на рибата,
и тя избълва Йона на сушата.
Йона, гл. 2*

Цял живот в утробата на кита!
И по бреговете, край които плува,
не можах на воля да поскитам –
само ги мечтах и ги сънувах.

В тъмното се блъскаше кръвта ми,
а понякога една звезда съзирах...
Вън от кита – веселби и драми,
аз в утробата му в самота умирах.

Дали слънцето изгрява и залязва?
Спрях да страдам, да скърбя, да викам
и сега дори не искам да изляза,
че за кита няма да повярва никой.

* * *

Чета наивните си стихове и късам
изписаните с празни думи листи –
все още може и да не е късно
да бъда сам със себе си на чисто.

О, Господи! – любов, надежди, слава...
За пет живота щяха да са много.
А иначе за нищичко не стават,
освен със тях да си запалят огън.

Събирам ги накуп – ненужна шума
от есенни листа – печални и бездомни –
и търся само десет верни думи –
за епитафия, която да се помни

* * *

Някой ден ще ме вкара във гроба –
вече съм на отделни парчета...
Връхлита човешката злоба –
глутница диви прасета.

Категорична и грозна – връхлита –
по устните с бесовски лиги.
Смачква ме с остри копита,
разкъсва ме с кървави глиги.

И ме захвърля с презрение –
сигурна, че ще ме прекърши,
че съм вече готов със мене
задника си дори да бърше.

Събирам се сам по земята,
лепя се, сълзите си трия
и с муцуна, забита в луната –
унижен като вълк – цяла нощ вия.

МУЗА

Все по-трудно думите намирам,
все по-мъчно ритъма нагласям,
Музата ми се невротизира
и прегракна тембърът ѝ ясен.

Стана някаква Капризна Муза,
опърничавя една такава –
нищо повече от дясната ѝ буза
да докосна – даже с пръст – не дава.

И не дрънка вече на китара,
на цигулката не свири менуети...
Може би си мисли, че е стара?
Или смята, че е стар поета?

Всъщност, казва, че не ми е ясно
във какво е нейната заслуга,
ако трябвало да се наглася,
да съм си намерел, казва, друга.

Дяволито после ме поглежда –
за ефект от хумора си черен –
знае, че с жени съм се развеждал,
но на нея знае, че съм верен.

* * *

Изнизва се юли – слънчев смок през тревата –
и остана следата му – пожълтяла спирала,
от могилата слиза задъхано лятото
като момче на жътвар обгоряло.

Дните втвърдяват черупки по ореха
и събуват зелените си обуца,
сбъдна се туй, за което се молеха
мълчаливите тръни и гущери.

Сбъдна се слънцето, сбъдна се сушата
и следата ѝ – жълта спирала в тревата,
а момче почерняло, покачено на крушата,
на срещата с август усмихва се лятото.

* * *

Ожънахме до корен, каквото бе поникнало
и от годините източен, на косъм заприлича сърпа,
изгубен в сянката на лозето, един загрижен кос подвиква
след лятото и с мека човка назад се мъчи да го дърпа.

В пейзажа има нещо по-различно и красиво,
когато есента пристига от всичките посоки,
жужене тънко на пчела рояка уморен приспива
сред тишината, упоена от аромат на мед и восък.

И аз в килийките на дните събирам семена и нежност,
събирам мед и сладък дим от пламнали докрай стърнища
и ето – есента пристига в полето с дъждове безбрежни,
където всичко е обрано. И не остана вече нищо.

И странно чувство за промяна виси на клонче от тъга,
но пак със радост преминавам под есенните златни струи...
Приятели, едни от вас навярно ще ме разберат сега,
а други – утре, като дойдат гласа на есента да чуят.

НИВАТА

Такава е сега – обрасла със бодили,
населена с лалугери и със къртици,
а там, до синора, гнездото си са свили,
с пресъхнали езици, две онемели птици.

Триви като кинжали, обърнати обратно,
от камъни назъбен, под тях ръждясва плуга,
дори и лайката, с усмивката си златна,
не е на мястото си и изглежда друга.

Не смея да пристъпя. А беше моя тази
безкрайна нива. И във браздите крачех.
Орах я. Жънах. И зърното й пазех,
и го раздавах само на птици и сеячи.

Това бе нивата. Сега стоя пред нея
и гледам право на залеза в окото...
И мога само, ако ме приемат,
превит на две да легна до птиците в гнездото.

* * *

Когато ме зароят във пръстта,
едно дръвче над нея ще поникне
и плодовете му ще имат сладостта
на капка сок от захарна тръстика.

Край него във зелените тревы
щурци ще свирят нощни серенади,
а дългия ми ден безгрижно ще върви
под виолетовите летни дъждопади.

Така ще бъда тук, във себе си събрал
мъгли и цветове, листа и вятър
от спомена, че също съм живял
в това училище за богове – Земята.

А някъде, възкръснал в небесата,
ще скита моят Дух, без плът и пол –
край вечните скрижали на Съдбата,
изсечени под Божия престол.

ОКТАВИ

1.

Небе над нас – една безкрайна тайна,
под него ние – с вечните стремежи...
Човек и Космос – трайно и нетрайно.
Душа и тяло – като риби в мрежа.

И безразлично в своя ход към всичко
минава времето – в единствена посока.
Душата под небето е самичка,
небето на душата е високо.

2.

Щастлив или нещастен, животът ти е твой.
Един единствен. Първи и последен.
Душата е пчела в човешкия безброй,
затворена в килийка – отровна или медена.

Светът е равновесие от радост и печал –
два полюса – един горещ, друг леден,
а между тях – животът ти.

Един единствен. Цял.
И само твой. Но първи и последен.

3.

Затрупана с тревоги и проблеми,
пречупила пространството и светлината,
пътува в бъдеще всевечно време
една угаснала звезда – Земята.

А там загадката на Космоса – Човека,
във вечността с надежда сам се визира
и тръгва по небесните пътеки
да търси себе си. И се намира.

4.

Измъчван от неправди и съмнения,
по своя земен път върви Човека
и пада – върху обич и измени –
разпънат някъде край своята пътека.

Но там, над хълма, Слънцето е спряло
и светлината се пречупва във очите.
Събира сили умореното му тяло
и пак понася кръста. Към звездите.

5.

Във този незавършен кръговрат
пресъхва всичко. След това извира.
Око на Космоса, върти се тоя свят
и в себе си безкрайността събира.

Поискал всичко – невъзможно много –
човек все нещо губи и достига.
Като искра, изхвъръкнала от огън,
и като котва, вързана за слънчева верига.

6.

Събирай всичко. Като вехтошар.
Трески, отпадъци от залежи и миди,
листа от бърз – отрова или цяр,
пера от обич, тръни от обиди...

Конци за спомена, хастар за радостта.
Длето за камъка и камък за длетото.
И пламъци – листа от есента –
да топлиш с тях ръцете на живота.

7.

Началото е край, а краят е начало.
Рождение и смърт във възел се заплитат.
Животът е вълшебно огледало,
чиято тайна все остава скрита.

Там, зад стъклото или зад чертата
на тъмната блестяща амалгама,
където свършват чудесата
и зад която тайни всъщност няма.

8.

Из бездните на висините,
душа, ти пак сама се носиш.
Тук всички тайни са разкрити,
но аз къде?... Но аз какво съм?

Звезда? Прашинка? Миг щастлив?
Трева, избягала в полето?
Или пък бог, достигнал полужив
до смисъла на битието.

9.

И като камък всичко преживяно
потъва във отминалото време...
Дървото на живота е обрано –
пази последния му плод. За семе.

В пръстта го зарови, когато вече
ръцете ти са мъдри и спокойни,
когато някъде, от антисвят далечен,
в очите ти се вижда твоят двойник.

10.

Постигай всичко. И когато губиш.
Изгаряш ли – до пепел чак изгаряй.
Щом можеш в още нещо да се влюбиш –
влюби се и обичай. До безкрая.

Копай до камък, до самото дъно.
Върви докрай, зад зъбите си стиснал
душата болна. И ако стане тъмно,
като слепец търси пак зрънце смисъл.

11.

Който е с мен – да остане.
Който не иска – навън!
От подлостта ще се браня
вече дори и насън.

С чисти ръце. И със рани,
които да станат наследство.
Който е с мен – да остане!
Това е клетва за честност.

12.

Прободен, разпънат или разкъсан,
всеки бог някой ден оживява.
Човекът не може като бог да възкръсне,
затова не трябва да бъде предаван.

Прободен, разпънат – човекът умира –
със своята низост или със слава.
Няма по-страшна от съдбата на Юда –
запомни: човек не предавай!

13.

И адът има своя красота –
недопустима, тежка и сурова –
като виелица, избухнала в нощта,
като кристална чаша със отрова.

А всеки има своя тъмен ад,
където като бледа сянка броди,
но се изкачва пак към земния си свят,
ако една душа след себе си го води.

14.

Невидими и здрави са нишките, които
ни свързват със привично постоянство,
но пак душата си остава скитник,
залутан в неизследвани пространства.

И там, в мазета и в небесни коридори,
събира за огърлица звездите късни.
Или сама на себе си говори,
докато нишките невидими разкъсва.

15.

За всекиго в тревите един щурец умира –
от студ, от дъжд, от вятър или от самота
и бавно зад чертите на баира
заглъхва ехото на песента.

И ти разбираш тук, че нещо те ограбва –
студ, вятър, самота, измама, дъжд...
Когато може би най-много ще ни трябват,
щурците си отиват. Изведнъж.

16.

Далеч от хората, които
си мислят, че си лош и слаб,
сей бавно късното си жито
и сам изпичай своя хляб.

И там, на бъдещи хармани,
бъди и ти тревичка слаба.
След някой зърно ще остане,
след теб – троха. Като след хляба.

17.

Ако щурците пееха за слава,
кой щеше да е най-голям певец?
Не зная те дали се състезават,
но никой не е виждал зъл щурец.

Те просто пеят в ношната прохлада –
такива – незначителни и сиви,
и не за слава или за награда –
по простата причина, че са живи.

18.

Живея и така, и всякак –
и праведно, и с много грешки –
не е по мъжки да се оплаквам,
а да завиждам не е човешко.

Дали смирено да умирам
с надеждата да си спася душата,
или да се кандидатирам
за демон с листата на Сатаната?

19.

Тъй странно изкривен край мене е светът,
че всяка сутрин се събуждам снощен,
а ноктите ми като на мъртвец растат,
макар и да изглеждам жив все още.

На части постепенно се откривам,
променям се и все по-бял ще ставам
и вече знам, че най ще ми отива
да съм щурец във мравешка държава.

20.

Достатъчно живях на този свят –
обичах, страдах и бездарно писах,
със пеперудите под слънцето летях,
като гъсеница листа горчиви гризах.

И чакам вечерта – безкрайна и студена,
направена от милиарди земни нощи,
а вечната душа, неостаряла в мене,
не спира да крещи: “Живее ми се още!”

21.

Отидоха си страсти и неистини
след младостта с карираната риза,
понякога щастлив или безсмислен,
животът неусетно се изнизва.

И като старец, примирен и тих,
отпуснал уморените юмруци,
към своята поанта моят стих
с бастуна бавно куца, куца...

22.

Времето ме беляза
със своя резец суров
с белези не от омраза –
с белези от любов.

В заблуди и болки изгарях
докрай, безпощадно разбрал,
че трябва да сея вяра,
дори и да жъна печал.

23.

Когато ме заровят във пръстта,
едно дръвче над нея ще поникне
и плодовете му ще имат сладостта
на капка сок от захарна тръстика.

А някъде, възкръснал в небесата,
ще скита моят Дух, без плът и пол –
край вечните скрижали на Съдбата,
изсечени под Божия престол.

24.

Ще очертаят бледите ни силуети
годините на жълтите си страници...
Какви сме днес – художници, поети
или залутани в живота странници?

Е, все едно е – важно е да има
една жена с разтворена прегръдка,
едно горещо лято със цветя и зима,
с със чаша вино – за последна глътка.

25.

В хорей, във ямб или пък във дактил –
не е ли все едно как каканижа
какво съм искал и какъв съм би,
като че някой много го е грижа.

Със очила от грижи и амбиции
човекът вижда земните угрози,
а някъде – в космическите свитъци –
делата се записват в проза.

26.

От есента до следващото лято,
на въздуха и слънцето за слава,
покълва тихо житото в земята
и все тъй тихо в юнски ден узрява.

И почва бавно, тежко да се рони –
в човешка длан или в бразда корава,
подвластно на всевечния си спомен,
че зърното му храни и засява.

27.

Падни на колене – една гореща
и жътвена земя ще те опари,
един щурец ще хване като с клещи
сърцето ти със песните си стари.

Ще видиш тъмното небе над тази
България, в която си се вричал,
където всеки камък огън пази,
да те изгаря – прав и коленичил.

28.

Какво ще си спомням за август, когато
се спусне нощта,
на прегоряла тревичка подпряна –
ослепели от слънце дървета или реката,
която без сили до бента от пръти е спряла?

Какво ще си спомня – момиче с лице обгоряло,
реката, която годините – тежки волове – изпиха,
или огнището, в което нажежавах до бяло
думите в работилницата за стихове?

Съдържание

Иван – на дядо ми съм кръстен	3
МЕЧТА	4
ПАГАНИНИ	5
От никого вече не искам да слушам	6
Недовършени, недоживени	7
БЯЛАТА ЛЯСТОВИЦА	8
Аз зная, че напразно ще се питаш	9
Хайде, нека се скрием	10
Аз сам измислих участта да се сражавам	11
СЕДМИЦА	12
ЛАЗАР	13
НА СЕЛО	14
АВГУСТ	15
Ей там, под къдравата сянка на лозите	16
БАЛАДА ЗА ЩУРЕЦ	17
Във края на угасващ юлски ден	18
По пътеките на галактични мравки	19
Роден свободен, като роб живях	20
По кръчмите животът ми премина	21
Задухаха безплодни ветрове	22
И заслепен – вървах след Красотата	23
Илюзиите свършват като вино	24
Изгонени ангели, ангели без крила	25
Само пред вратата на Смъртта	26
Все още криволичи моят път	27
Небето е подгизнало – изглежда е валяло	28
Розите на двора подивяха	29
Пред себе си съм само грешен	30
Изгубил вече предните си зъби	31
Гробовете си мъртвите разравят	32
Светът е черно-бял	33

Проклети дни	34
Над мен във този град тежи проклятие	35
Не мога да извървя пътя до себе си	36
С пресметнати измами и съблазни	37
Като прокъсана и стара дреха	38
И ето ме – застанал на чертата	39
Най-близки уж – така ще си отидем	40
Небето вдига черните си шлюзи	41
Събота е – денят на всичките мъртви	42
Светът и аз – какъв абсурд	43
Аптеката, каналът и фенерът	44
Заклучвах във душата си дълбоките печали	45
ЛУНЕН ЛЪЧ	46
И аз ще мина своя тъмен праг	47
ПРОКЪЛНАТИЯТ ДЕМОН	48
ПОБЕДЕНИЯТ ДЕМОН	49
КЛОУНЪТ	50
ГЕРАН	51
По клоните на есента	52
Денят е дълг две стихотворения	53
ЛЕБЕДЪТ	54
ИМАНЯРИ	55
Бедни сме, знаем го	56
ИВАНОВДЕН	57
19 ФЕВРУАРИ	58
ПЪТЯТ	59
ТРАКИЯ	60
ГОРЧИВАТА ЧАША	61
ЛАБИРИНТЪТ	62
МИДА С ПЕСЪЧИНКИ	63
ПОЕЗИЯ	64
Сякаш съм роден във Киреня	65
Аз исках във душите ви корави	66
Хиляди пъти бих се влюбил във тебе	67
Дали разсъмна вълн	68
Колко много котки	69

Тя дойде като дъжд	70
По навик стар един без друг живеем	71
Докосвам те единствено със устни	72
Тя завърза синия си шал	73
През дъжда – с един реквизитен чадър	74
СВАТБЕНО	75
ВЕЩИЦАТА	76
Задушна нощ в прегръдката на юли	77
Коя бе ти, когато те намерих	78
А в нашата случайна среща	79
ПРИЧАСТИЕ	80
ЙОВ	81
ЙОАН КРЪСТИТЕЛ	82
ЦВЕТНИЦА	83
ФАРИСЕИТЕ	84
ИУДА ОТ ИСКАРИОТ	85
РАЗПЕТИ ПЕТЪК	86
ЙОНА	87
Чета наивните си стихове и късам	88
Някой ден ще ме вкара във гроба	89
МУЗА	90
Изнизва се юли – слънчев смок през тревата	91
Ожъгнахме до корен, каквото бе поникнало	92
НИВАТА	93
Когато ме заровят във пръстта	94
ОКТАВИ	95

Иван Груев

ПРЕЧУПВАНЕ НА СВЕТЛИНАТА

Избрани стихотворения

Българска, първо издание

ISBN 978-954-651-213-0

<i>Художник</i>	Злати Златев
<i>Дизайн на корицата</i>	Илко Груев
<i>Снимка</i>	Кънчо Кънчев
<i>Коректор</i>	Мария Димитрова
<i>Предпечат</i>	Домино
<i>Излязла от печат</i>	Април 2011 г.

Печат Издателство КОТА – Стара Загора